

‘Kunst en cultuur zijn het cement’

Amsterdam Zuidoost heeft belangrijke concertzalen als Johan Cruijff Arena, Afas Live of Ziggodome. Maar dit stadsdeel verdient ook ruimtes en podia waar het artistieke talent van Zuidoost zich kan ontplooiën. Gastspreker Felix Rottenberg maakte zich, tijdens de netwerkbijeenkomst van Zuidoost City in het Concertgebouw, zorgen over het ontbreken van dit soort faciliteiten. In een toekomstvisie pleitte de voorzitter van de Amsterdamse Kunstraad vurig voor een Zuidoost vol cultuur. Het bedrijfsleven speelt daarbij een voorname rol.

In de Spiegelzaal van het Concertgebouw vond op 30 november een Special Edition-netwerkevent plaats. De bijeenkomst, over het belang van kunst en cultuur voor bedrijven, heeft Zuidoost City samen met het Concertgebouw georganiseerd. Na het welkomstwoord van Saskia Bosnie, directeur van Zuidoost City, komt Simon Reinink aan het woord. Het Concertgebouw, waarvan hij algemeen directeur is, is een burgerinitiatief, vertelt Reinink de aanwezige ondernemers en vertegenwoordigers van culturele instellingen, gemeente en onderwijs. ‘Wij moeten onze eigen broek ophouden. Dat gebeurt voor 94 procent, aangevuld met 4 procent van de gemeente.’ De Grote Zaal in dat Concertgebouw, ‘met zijn beroemde akoestiek een van de mooiste zalen ter wereld’ wil Reinink met zo veel mogelijk mensen delen. ‘De samenleving en de mensen veranderen. Daarom is het zo fijn dat vanuit Zuidoost jullie hier nu zijn.’

Daarna is het de beurt aan gastspreker Felix Rottenberg. Als voorzitter van de Amsterdamse Kunstraad legt hij de toehoorders een gedachtenexperiment voor. ‘Mensen in Zuidoost die nu veertien zijn, zijn over twintig jaar 33, 34. Dat is een nieuwe generatie, die een voorhoede zou kunnen zijn van Ghanezen, Surinamers, Antillianen, die in Zuidoost hun opleiding van mbo tot universiteit hebben genoten, en die geen genoegen nemen met de wijze waarop Zuidoost nog steeds een fooi moet accepteren als het gaat om culturele voorzieningen. Daarbij heb je het over een gebied dat tegen die tijd met een bevolking van 140.000 het grootste stadsdeel van Amsterdam is.’

Repeteren in een Icova-bak

Even terug naar nu. Rottenberg: ‘Het is een rare paradox: Zuidoost biedt heel Amsterdam grootscheepse voorzieningen als het Amsterdam UMC, de Johan Cruijff ArenA, Ziggo, Afas live en een winkelcentrum dat één van de grootste van de stad is. Miljoenen bezoekers komen hier naartoe! Maar wat krijgt Zuidoost daar eigenlijk voor terug? De Amsterdamse Kunstraad heeft vorig jaar in een investeringsregeling Zuidoost centraal gesteld. In die investeringsregeling schrijven we: wat zijn nou gebieden aan de rand van de stad waar de komende jaren fors geïnvesteerd moet worden? De conclusie was: Zuidoost. Dat is even groot als Maastricht, maar kijk je naar de voorzieningen, dan wordt dit stadsdeel als een stiefkind behandeld. Terwijl er alleen al op muziekgebied zoveel gebeurt. Kijk naar de meer dan twintig brassbands, die in een Icova-bak moeten repeteren, of het unieke Leerorkest; hun repetitieruimte is beschamend. De Kunstraad heeft in de investeringsregeling gepleit voor een beeldbepalend laagdrempelig cultuurpaleis onder de werktitel Gebouw 3000. Een gebouw met tientallen ingangen, cafés, restaurants, ruimtes voor klein en groot ondernemerschap, drie zalen, talloze repetitieruimtes. Een nieuw soort volkspaleis, met straks een enorm effect op Zuidoost zelf.’

Nodig: een miljard

De komende 25 jaar, vindt Rottenberg, zou voor kunst en cultuur in Zuidoost een miljard moeten worden gereserveerd. ‘Dat is een overzichtelijk bedrag als je die duizend miljoen deelt door vijftientig. Alleen al voor Gebouw 3000 moet zo’n tweehonderd miljoen worden gereserveerd om

zoiets te realiseren. Met bijvoorbeeld Eye, het filmmuseum, is dat gelukt. Dat kwam tot stand doordat de ING werd ingeschakeld voor een wat gunstiger lening, en financiering daardoor mogelijk werd.' De voorzitter van de Amsterdamse Kunstraad vindt dat er een financieringsmaatschappij nodig is: 'Met visie, kracht en fondsenwerving een organisatie die kan optreden als versneller en incubator, als een flexibele beweging waarnaar het bedrijfsleven in en rondom Zuidoost capaciteit detacheert: economen, stedenbouwers, architecten; die lopen allemaal rond in Zuidoost. Vraag aan de ING twintig mensen die gemiddeld een halve dag per week daaraan besteden. Die bereidheid is er. Dan kun je beschikken over architecten, lobbyisten, rekenmeesters, en een belangrijk deel van dat miljard binnenhalen. Zet ook de Centrale Stad onder druk met: wij kunnen meer geld van buiten krijgen, mits de Centrale Stad ook financiert.' Het is een vorm van financiering door burgers, bedrijfsleven en overheid waarmee, behalve het Concertgebouw ook de RAI en de IJ-tunnel zijn betaald, stelt Rottenberg: 'Zo'n dynamische organisatie met de besten uit Nederland kan echt wat gaan betekenen om mijn wens – en dat is géén utopie – het binnenhalen van een miljard over 25 jaar, te realiseren. Tot slot wil ik de ondernemers en entrepreneurs hier bijeen bij voorbaat complimenteren voor de rol die jullie vervullen voor Zuidoost City. Jullie zijn een factor van belang, zonder jullie gaat het niet gebeuren.'

Blij met containers

In de discussie die volgt laat Ellen Nieuweboer, de opdrachtgever voor de gebiedsontwikkeling van Zuidoost, weten dat ze zich 'uitgedaagd voelt door Felix'. Ellen Nieuweboer: 'Kunst en cultuur zijn het cement bij de toekomstige vernieuwing van Zuidoost. We gaan zeker samenwerken met iedereen die daarvan deel wil uitmaken. Het is belachelijk dat in heel Zuidoost maar één theater is, vooral ook vanwege al het talent. Voor de brassbands waren we al blij met een aantal containers. Maar dat kan natuurlijk veel beter.'

Felix Rottenberg: 'Je moet een daad stellen en zeggen: over twintig jaar staat dat gebouw er. En dan gaat dat in 2043 open, moet je nagaan wat ook de economische betekenis is van zo'n gebouw waar zoveel mensen komen. Dat is een sleutel in een ketting van sociaaleconomische ontwikkeling.' Wat is het belang van het bedrijfsleven in dit opzicht, vraagt Saskia Bosnie. Felix Rottenberg: 'Bedrijven zijn de rentmeester van de toekomst, want zij financieren die. En ze kunnen daar geld mee verdienen. Ze gaan als bedrijfsleven voor die financiering van dat gebouw een andere rente berekenen, leren van hoe het Concertgebouw het doet en ervoor zorgen dat er verschillende financieringsstromen zijn.'

Bas Buvelot, is directeur ontwikkeling bij CRBR Investment Management, dat als eigenaar-ontwikkelaar Amsterdamse Poort tot stadshart wil transformeren. Hij ziet cultuur als cruciaal onderdeel daarvan. Hij vraagt zich wel af: hoe ga je cultuur blijvend integreren op zo'n plek? En dan niet alleen voor de tijdelijkheid maar hoe doe je dat voor de lange termijn? Ook hij vindt dat dat alleen lukt in samenwerking met de gemeente, de culturele sector en het bedrijfsleven. Buvelot: 'Het zit 'm echt in het vormen van een visie voor de lange termijn. Wij denken in decennia maar kijken daarnaast ook naar de tijdelijkheid.'

Terugblik 2023 en vooruitblik 2024

Saskia Bosnie blikt met een PowerPointpresentatie terug op de vele activiteiten van Zuidoost City het afgelopen jaar. Belangrijke gastsprekers dit jaar waren wethouder Soufian Mbarki, architect Lyongo Juliana en de president van De Nederlandsche Bank Klaas Knot. Er staan een paar mooie highlights op het programma voor 2024. Er komt meer aandacht voor innovatie in Zuidoost, er komt een excursie naar Rotterdam, komen teamuitjes voor bedrijven voor Zuidoost beter te leren kennen, bekeken wordt of er een toernooi voetbal, padel en/of golf kan worden georganiseerd. Er staat een excursie

naar Rotterdam op stapel en een ontbijtsessie, evenals een samenwerking tussen Zuidoost City en De Nederlandsche Bank, en niet te vergeten: het ADE ZO Event 2024.

Dan treedt Orville Breeveld naar voren. De zanger, gitarist en componist werkt als consultant bij het Concertgebouw op het vlak van jongeren en diversiteit. Hij is de bedenker van From South East With Love, een muzikaal evenement met toptalent uit Zuidoost dat op 5 juni 2022 in het Concertgebouw is uitgevoerd. Komend jaar, op 20 mei, staat de tweede editie van From South East With Love op stapel, onder het motto One Family. Vele muzikale toptalenten uit Zuidoost treden op in de Grote Zaal, vertelt Breeveld, en hij noemt alvast wat namen: het Leerorkest & Leerkoor, Nai Barghouti, Siddhart Krishna, met zoon, dochter, en vrouw, dansgroep Untold en vele anderen. 'We gaan dit ook uitzetten naar de televisie. We mikken op een lage kaartprijs, zodat FSWL voor iedereen toegankelijk wordt.' Het stadsdeel staat er positief tegenover. Daarnaast is sponsoring noodzakelijk om het evenement te kunnen realiseren. 'Maak FSWL mogelijk!', spoort Breeveld de aanwezigen aan en toont drie pakketten waarmee het event kan worden gesteund. Dan pakt hij zijn gitaar en zet de song in die inmiddels bekendstaat als 'het volkslied van Zuidoost': Het beste beloofd.

Het dak eraf

Er is meer muziek dankzij pianist Dywel Braaf, die op de vleugel de bijeenkomst in de Spiegelzaal muzikaal luister bij zet. Wat hem en Orville Breeveld verbindt is hun grote inzet voor de muzikale talenten die Zuidoost herbergt. Braaf speelt ook een eigen compositie: Melody. 'Ik had liefdesverdriet', wil Dywel wel kwijt over de totstandkoming van dit mooie, melancholieke nummer. Heel andere muziek weerklinkt na afloop van de bijeenkomst in de Grote Zaal. Daar treedt de Curaçaose zangeres Shirma Rouse op, met een eerbetoon aan Aretha Franklin, begeleid door het Orkest Koninklijke Luchtmacht. In de bomvolle Grote Zaal van dat toch wat deftige Concertgebouw, gaat die avond het dak eraf.

Tekst Annemiek Huijerman
